

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 14 Febr, 1872, kl. 12 midd.

*Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen angående
förhöjning i visst fall af den vid bränvinsutförsel till
utrikes ort medgifna godtgörelse för erlagd tillverknings-
afgift; Gifven Stockholms Slott den 2 Februari 1872.*

Uti skrifvelse den 19 Maj sistlidet år har Riksdagen — då känt vore att bränvin kunde utföras först efter undergången förädling eller rening, vid hvilken operation en icke obetydlig quantitet ginge förlorad, men nu gällande bestämmelser angående restitution af erlagda afgifter vid utförseln till utrikes ort af inom landet tillverkad bränvin medgäfvé sådan restitution endast för det bevisligen utförda kannetalet — ansett denna lagstiftning böra så förändras, att den för det utförda bränvinet verkligen erlagda tillverkningsafgiften komme att till fullo återställas samt förty, enär bestämmandet i sådant syfte af restitutionens tillbörliga belopp erfordrade en utredning, som endast genom Kongl. Maj:t kunde erhållas, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes låta för Riksdagen framlägga förslag till förordning angående restitution af erlagd tillverkningsafgift vid utförsel till utrikes ort af svensk sprit, hvori restitutionens belopp vore bestämdt med nödig hänsyn till den minskning i bränvinets quantitet, som uppkommer vid dess förädling till sprit.

Sedan i anledning af denna Riksdagens anhållan Kongl. Maj:t, genom remiss den 25 Maj sistlidet år, anbefallt Teknologiska institutet att i ämnet afgifva underdånigt utlåtande, så har institutets föreståndare den 3 sistlidne Januari till Kongl. Maj:t insändt ett af Professoren i kemi och kemisk teknologi vid institutet F. L. Ekman afgifvet yttrande af följande innehåll:

“Den förlust af alkohol, som är förknippad med bränvinets rening från de deri förekommande finkeloljorna, beror dels derpå, att finkeloljans närvaro i den oförädlade varan verkar derhån, att dess alkoholhalt vid profningen utfaller litet

högre än den verkliga är, dels ock framför allt derpå, att man ej kan i praktiken aflägsna finkeloljan från alkoholen, utan att lida en viss direkt förlust af den sednare. Då denna sistnämnda omständighet är den, som har det väsendtligaste inflytandet på den ifrågavarande alkoholförlusten, så blifver storleken af denna förlust hufvudsakligen beroende af beskaffenheten af de arbetsmetoder och den redskap, som vid bränvinets eller råspritens förädling komma till användning. I båda dessa afseenden ega stora olikheter rum vid olika spritfabriker, och allt emellanåt ske fortfarande förbättringar vid finspritfabrikationen, som mer eller mindre allmänt antagas. Under sådana förhållanden och då alkoholförlusten äfven i viss mån är beroende af den skala, hvori arbetet bedrifves, kan det ej förvåna, att den nämnda förlusten vid olika fabriker utfaller ganska olika.

Enligt de uppgifter, hvilka jag derom sökt erhålla, varierar nämnda förlust från omkring 8 procent af råvarans alkoholhalt till 2 procent deraf, hvilken sednare är den minsta alkoholförlust vid dylik fabrikation, hvarom jag erhållit kännedom.

I betraktande deraf, att spritfabrikationen är en industri, som ännu mer och mer fullkomnas, synes mig, att man vid bestämning i och för föreliggande ändamål af den siffra, som skall uttrycka alkoholförlusten vid bränvins förädling till finsprit, bör hålla sig närmare gränsen för den minsta alkoholförlust, som dervid visat sig kunna uppnås, och att det i enlighet härmed vore rimligt att antaga alkoholförlusten vid bränvinets förädling till 3 procent af råvarans alkoholhalt eller, för jemnare beräknings skull, att 100 kannor renad alkohol af 50 volum procent styrka erfordrat för dess tillverkning 103 kannor femtioprocentigt bränvin, af hvilka tre kannor vid reningsoperationerna gått förlorade.“

Sedermera har Professoren Ekman afgifvit och Teknologiska institutets föreståndare den 26 sistlidne Januari öfverlemnadt ett ytterligare utlåtande i ämnet, som innefattar tillägg till det förut inkomna och är så lydande:

“Med anledning af sednare samtal i ämnet med Chefen för Civil-departementet, hvilken ansett, att man vid lagstiftning i frågan borde afse möjligheten af att icke blott renad, utan äfven oren sprit eller bränvin skulle, i motsats till hvad Riksdagen antagit, kunna under gynnande omständigheter till export förekomma, anhåller jag att till mitt utlåtande af den 3 dennes få tillägga följande:

För den händelse att sprit eller bränvin i tillstånd af råvara exporterades till utlandet, borde denna vara tydligen icke få åtnjuta den ifrågavarande förhöjningen i restitutionen, och den frågan skulle då uppstå till afgörande, huruvida en till export anmäld sprit vore renad eller icke. En sådan fråga skulle svårigen kunna afgöras på grund af varans mer eller mindre rena beskaffenhet; ty spriten kan vid reningen utfalla mer och mindre fullständigt ren, och ehuru man visserligen kan med rätt mycken skärpa afgöra, huruvida sprit är fri från finkelolja eller icke, blefve det likväl ytterst svårt att bestämma någon viss grad af

renhet, vid hvilken varan borde få anses som raffinerad, samt att för olika förekommande fall afgöra, huruvida den till export anmälda varan vore till sin renhet öfver eller under denna gräns.

Råspritens undergång emellertid vid dess rening en förändring icke blott i anseende till renheten, utan äfven till styrkan eller alkoholhalten. Såsom spritens rening för närvarande i större skala bedrifves, är dess utförande nemligen uteslutande eller åtminstone till väsendtlig del grundadt på en distillationsprocess, hvarvid det under en viss tidpunkt af distillationen öfvergående starkare distillatet, som på samma gång är det renaste, uppsamlas för sig såsom finsprit. Till följd deraf har finspritens, sådan den vid reningen vinnes, en alkoholhalt af 92 till 96 procent, under det råspritens plägar hos oss framställas med omkring 75 procent alkoholhalt; i utlandet framställes väl råspritens vanligen med en högre styrka, 80—85 procent, men uppnår dock, för så vidt jag vet, blott undantagsvis en halt af 90 procent alkohol. På grund af dessa förhållanden synes mig, att den bestämmelse, som Chefen för Bränvins-kontroll-byrån föreslagit, nemligen att den ifrågasatta förhöjningen i restitution af tillverkningskatt icke skulle beviljas för annan sprit än sådan, som håller åtminstone 93 procent alkohol, bör vara tillräcklig för att förekomma, att oraffinerad sprit vid export kunde komma i åtnjutande af samma förmån. Jag vill blott tillägga, att ehuru ett sådant stadgande för närvarande synes för ändamålet tillfyllestgörande, anser jag ej omöjligt, att sättet för råspritens framställning i framtiden skulle kunna fullkomnas derhän, att man omedelbart erhöle en vara af 93 procent alkoholhalt, ehuru väl ett sådant resultat sannolikt ej skulle kunna uppnås utan användning af mera komplicerad redskap och förmodligen något större alkoholförlust, än som med framställning af vanlig råsprit är förenad.“

Om än antagas kan, att under närvarande förhållanden endast förädladt eller renadt bränvin ifrågakommer att utföras; torde likväl, då dessa förhållanden kunna, möjligen inom en icke så aflägsen framtid, undergå förändring, den ifrågasatta lagstiftningen om återställande till fulla af den för utfördt bränvin verkligen erlagda tillverkningsafgift, såvida nemligen samma lagstiftning skall ega längre bestånd, icke böra byggas på oförmälda antagande, hvilket skulle föranleda till bestämmande af en likformig förhöjning i afgiftsrestitutionen vid utförelse af allt slags bränvin. Man måste tvärtom vid ifrågavarande lagstiftning utgå från antagande af möjligheten, att jemväl rått eller oförädladt bränvin kan komma att utföras. Inträffar sådant, förefinnes icke det ringaste skäl att för bränvin, hvilket icke undergått rening och således icke lidit den med nämnda operation oundvikligen förknippade förlust af alkohol, restituera högre afgift än den i verkligheten erlagda. För den förlust af alkoholhalt, som inträffar genom så kallad Schwundung eller afdunstning af det färska bränvinet, har deremot gällande lagstiftning sökt bereda tillverkaren godtgörelse genom stadgandet, att från det vid uppmätningen erhållna

och till normalstyrka reducerade kannetalet skall för afdunstning afdragas tre procent, och att stadgade tillverkningsafgifter skola utgå endast för återstående kannetalet. I den mån tillverkaren genom det färska bränvinets förvarande å metallkärl eller annorledes förmår; ända till dess utförsel deraf sker, förebygga den afdunstning, hvilken lagstiftaren vid bestämmande af det beskattningsbara kannetalet bränvin förutsatt uppgå till tre procent af det tillverkade och till normalstyrka reducerade kannetalet; blir sådant tillverkarens berättigade vinst, enär vid utförsel af bränvin afdrag för afdunstning författningsenligt icke eger rum, utan tillverkningsafgiften 80 öre beräknas för hvarje uppmätt kanna bränvin af normalstyrka. Men derutöfver bör vid utförsel af oförädladt bränvin någon ytterligare fördel i form af förhöjning i afgiftsrestitutionen tillverkaren eller exportören icke tillgodokomma.

Annorlunda gestaltar sig förhållandet i fråga om utförsel af renadt bränvin, hvilket icke kan bringas i sådant skick, utan att förlust af alkohol uppstår. För denna förlust bör godtgörelse rättvisligen lemnas medelst förhöjning i den afgift, som skall restitueras.

I sammanhang med fastställandet af förhöjningens belopp är nödigt att jemväl bestämma de grunder, enligt hvilka renadt bränvin, för hvilket ensamt omförmälda förhöjning kan beviljas, skall åtskiljas från rått eller oförädladt sådant. I detta afseende framgår af den sakkunniga myndighetens utlåtande, att bränvins renhet endast är en relativ bestämning, hvilken svårligen kan läggas till grund för den önskade och nödiga åtskilnaden. Deremot synes det vara visst, att med nu tillämpade tillverkningsmetoder bränvin, som innehåller 93 procent alkohol eller derutöfver, icke kan omedelbart, utan föregående särskild rening, åstadkommas, och att således det bränvin, hvilket vid + 15 grader å Celsii termometer finnes innehålla 93 volumdelar alkohol eller derutöfver, undergått rening. Den sökta skilnaden måste således grundas å graden af bränvinets styrka sålunda, att bränvin, som vid nämnda temperatur icke finnes innehålla 93 procent alkohol, anses såsom rått eller oförädladt, hvaremot bränvin, hvars alkoholhalt uppgår till 93 procent eller derutöfver, är att betrakta såsom renadt.

Hvad derefter angår beloppet af den förhöjning i afgiftsrestitutionen, som rätteligen bör fastställas, så betingas densamma af storleken af den alkoholförlust, hvilken reningen af bränvinet förorsakar. Vid valet emellan de olika procenttal, hvilka erfarenheten i förevarande afseende gifvit vid handen, torde man höra taga i betraktande de olika följder för en möjligen uppkommande exportindustri, som antagande af ett för högt eller för lågt tal skulle medföra. I förra händelsen skulle det kunna inträffa, att när en gång det för högt satta procenttalet nedsattes och till följd deraf afgiftsrestitutionen underginge förminskning, omförmälda industri, som burit sig, under det den högre afgiftsrestitutionen egde rum, alldeles upphörde vid densammas förminskning.

I sednare händelsen åter skulle vid inträffande förhöjning af den afgift,

som vid utförsel af bränvin restitueras, den redan i gång varande industrien ännu mera uppblomstra. Från denna synpunkt och då tillskapande af förklädda exportpremier i allo bör undvikas samt då vidare, på sätt i ofvan först införda utlåtande omförmäles, sprittillverkningen alltjemt fullkomnas, förefaller det lämpligast att bestämma alkoholförlusten vid bränvins rening lika med den hittills kända minsta, eller två procent, och således antaga, att 100 kannor rått bränvin efter undergången rening förminskats till 98 kannor fint bränvin.

Om således alkoholförlusten antages till två procent, skulle, så länge allmänna tillverkningsavgiften utgör 80 öre, vid utförsel af 98 kannor renadt bränvin restitueras så stor afgift, som vid tillverkningen erlagts för 100 beskattningsbara kannor bränvin; hvadan alltså afgiftsrestitutionen för en kanna utfördt renadt bränvin borde bestämmas till $\frac{49}{100}$ Riksdaler eller i det närmaste 81,633 öre. Med afseende derå att alkoholförlusten blifvit bestämd till den minsta kända, torde dock nämnda örestal böra jemnas till 81,7. Skilnaden emellan dessa båda tal utgör icke mera än 0,067 öre, hvilken förhöjning vid export af 100,000 kannor förorsakar en förhöjning i afgiftsrestitutionen af endast 67 riksdaler, ett belopp alltför obetydligt att kunna verka såsom exportpremie vid utförsel af nämnda kannetal.

På grund af hvad sålunda anfördt blifvit, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen, att § 11 mom. 2 af nådiga förordningen den 26 Juni 1871 angående vilkoren för tillverkning af bränvin må erhålla följande förändrade lydelse:

”Vid utförsel af bränvin, för hvilket stadgad tillverkningsavgift blifvit erlagd, åtnjutes restitution med 81,7 öre för hvarje kanna renadt och med 80 öre för hvarje kanna icke renadt bränvin af normalstyrka, efter hvad i särskild författning är eller varder stadgad.

Bränvin, hvars verkliga styrka vid en temperatur af + 15 grader å Celsii termometer uppgår till 93 procent alkohol eller derutöfver, anses såsom renadt; hvaremot bränvin, som vid nämnda temperatur befinnes hafva mindre styrka än 93 procent alkohol, är att betrakta såsom icke renadt;”

Viljande Kongl. Maj:t, i händelse af Riksdagens bifall härtill, låta utfärda särskild författning i ämnet.

De ärendet tillhörande handlingar skola tillhandahållas vederbörande Utskott.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

C A R L.

Axel Bergström.

*Utdrag af Protokoll öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 2 Fe-
bruari 1872.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*,
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena, Grefve *von Platen*,
Statsråden: *Bredberg*,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer*.

Slutligen uppläste Departements-chefen, Statsrådet *Bergström* till justering särskilda, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts denna dag, uppå Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande fattade beslut, uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen:

a)

b) Angående förhöjning i visst fall af den vid bränvins utförsel till utrikes ort medgifna godtgörelse för erlagd tillverkningsafgift;

Och tacktes Hans Maj:t Konungen, enligt Stats-Rådets underdåniga hemställan, i nåder gilla berörda förslag samt befalla att, i öfverensstämmelse dermed, nådiga propositioner, af det innehåll bilagorna till detta protokoll utvisa, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
W. Th. Strokirk.
